

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3085/2025
19.03.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић и Јасмине Симовић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Радмила Стаменковић адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4074/24 од 31.10.2024. године, на седници одржаној 19.03.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4074/24 од 31.10.2024. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1816/22 од 10.06.2024. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име неплаћеног прековременог рада, прековременог рада који је плаћен као редовни, прековременог ноћног рада и прековременог рада за време празника исплати за период од фебруара 2016. године до маја 2018. године новчане износе наведене у том ставу изреке, са законском затезном каматом од доспелости сваког новчаног износа до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да у корист тужиоца обрачуна и уплати доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање на износе досуђене ставом првим изреке пресуде као основицу, према стопама важећим на дан уплате Републичком фонду за пенијско и инвалидско осигурање. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца за исплату преко износа од 553.705,34 динара, досуђеног ставом првим изреке, до траженог износа од 1.032.946,49 динара, све у појединачно наведеним новчаним износима и са законском затезном каматом од дана доспелости сваког износа до исплате, као и захтев да на те износе у корист тужиоца обрачуна доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање и исте уплати Републичком фонду за пенијско и инвалидско осигурање према стопама важећим на дан уплате. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 342.215,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4074/24 од 31.10.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужиоца и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 1816/22 од 10.06.2024. године у ставу трећем изреке. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом и другом изреке тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу четвртном изреке првостепене пресуде тако што је одбијен захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 342.215,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове првостепеног поступка у износу од 280.125,00 динара. Ставом петим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 54.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену – преиначујућег дела, као и против одлуке о трошковима поступка, тужилац је благовремено изјавио ревизију предвиђену чланом 403. став 2. тачка 2. ЗПП, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизија тужиоца није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. У ревизији се указује да је другостепени суд учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, међутим због наведене битне повреде одредаба парничног поступка ревизија се не може изјавити, с обзиром на то да иста није прописана као разлог за изјављивање ревизије чланом 407. став 1. тачка 1. – 3. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је подофицир Војске Србије са чином заставника на служби у ВП ..., у саставу 204. ваздухопловне бригаде. Тужилац није закључио уговор о раду јер се у војсци наредбама постављају на одређена формацијска места и добијају задатке претпостављених старешина у складу са правилима службе. Током поступка је утврђено да је, поступајући по наредбама, тужилац и колеге из вода, поред обављања дужности свог Ф/М у редовном радном времену и редовним дежурствима, проводе уназад више година на дежурствима у систему ПВО по три или више дана непрекидно, а по 24 часа дневно и све то више пута месечно, за шта не добијају накнаду нити слободне дане. Решењем Војне поште број ... Инт. број 03-1/70-134 од 01.07.2011. године тужиоцу, постављеном на мирнодопској формацији и систематизацији на Ф/М техничар за електронску опрему у Одељењу за одржавање извиђачке опреме 4 за ваздухопловно-техничко одржавање ВП ..., одређен је коефицијент према положају од 0,77 и коефицијент према чину од 0,40. По основу посебних услова службе у ВС тужиоцу је одређен додатни коефицијент у виду 25% од основног коефицијента. По основу вршења службе у јединици ранга бригаде одређен му је и додатни коефицијент за посебне услове службе због тежине, карактера и трајања рада, односно посла у износу од 0,113, а по основу навршених година рада у радном односу и додатак на плату од 7,6% који ће се увећати за 0,4% од плате за сваку следећу навршену годину рада у радном односу. Према допунском налазу и мишљењу судског вештака економско – финансијске струке утврђено је да је тужилац остварио

1.032 сата ноћног рада, 208 сати прековременог рада који је плаћен као редовни рад и 264 сата прековременог рада за празнике.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом одредби Закона о Војсци Србије и Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије усвојио тужбени захтев и обавезао тужену на исплату новчаних износа на име увећане зараде за неплаћени прековремени рад, прековремени рада који је плаћен као редовни, прековремени ноћни рад и прековремени рад за време празника у спорном периоду, и на те износе уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање, на основу одредаба члана 2. и 51. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев, с позивом на одредбе члана 83, члана 85, 98, 141. и 142. Закона о Војсци Србије, члана 34. и члана 57. Правилника о платама и другим новчаним примањима професионалних припадника Војске Србије. Тужилац није подносио захтев надлежном старешини за признавање слободних сати на име прековременог рада, а за остваривање права по основу прековременог рада било је неопходно да се обрати старешини војне јединице ради признавања и конкретизовања тог права, односно утврђивања права на слободне сате као правила, или права на исплату увећане плате као изузетка, за које је потребно утврдити испуњеност предвиђених услова (немогућност коришћења слободних сати због обимности прековременог рада и постојање сагласности министра одбране за исплату прековременог рада). О праву тужиоца на увећану плату за прековремени рад одлучује решењем надлежни старешина. Такав акт има својство управног акта чија се судска контрола остварује у управном спору. Како тужилац за период потраживања није предузео све потребне радње ради остваривања права на накнаду за прековремени рад, нити му је то право признато у управном поступку решењем надлежног старешине, нема незаконитог, односно неправилног рада државних органа, службених лица, а тиме ни услова за грађанско-правну одговорност државе за накнаду штете у смислу одредбе члана 172. Закона о облигационим односима. Стога тужилац нема право на тражену исплату накнаде за прековремени рад у спорном периоду.

По налажењу Врховног суда, неосновано се ревизијом тужиоца указује на погрешну примену материјалног права.

Рад дужи од пуног радног времена предвиђен је чланом 83. став 1. Закона о Војсци Србије („Службени гласник Републике Србије“, број 116/07 ... 109/25), као елеменат посебних услова под којима професионално војно лице (официр, подофицир и професионални војник) врши службу у Војсци Србије, због којих се утврђује коефицијент за обрачун плате који је за 20% до 50% већи од коефицијента утврђеног на основу положаја и чина, а у оквиру средстава за плате обезбеђених у буџету Републике Србије намењеним за финансирање одбране. Према ставу 2. тог члана, под радом дужим од пуног радног времена из става 1. истог члана сматра се рад у случају предузимања мера приправности, узбуне у јединици, односно установи, за време војних вежби, борбе против елементарних непогода, дежурства или сличних дужности у команди, јединици или установи Војске Србије, као и у приликама које захтевају да се продужи започети рад чије би обустављање или прекидање имало штетне последице за оперативну способност команде, јединице односно установе, или би била нанета материјална штета, или угрожени животи и здравље војних лица и других грађана.

Одредбом члана 15. став 1. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије („Службени војни лист“, број 10 од 20.04.2017. године - пречишћени текст) прописано је да официру, односно подофициру у радном односу на одређено време и професионалном војнику, због посебних услова рада под којима врши службу у Војсци Србије прописаних чланом 83. став 1. и 2. Закона о Војсци Србије, припада коефицијент за посебне услове службе у Војсци Србије у висини 20% од основног коефицијента.

Међутим, одредбом члана 98. Закона о Војсци Србије прописано је да је професионално војно лице дужно да ради дуже од пуног радног времена кад потребе службе то захтевају, уз писмени налог надлежног старешине (став 1), с тим што такав прековремени рад не може да траје дуже од осам сати недељно нити дуже од четири сата дневно (став 2), изузев у случајевима предвиђеним у трећем ставу тог члана. Према члану 85. став 1. наведеног закона, професионалном војном лицу увећава се плата за часове ноћног рада, рада у дане празника који су законом одређени као нерадни дани и рада дужег од пуног радног времена, осим рада дужег од пуног радног времена из члана 83. тог закона.

Одредбом члана 35. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије, поред осталог, прописано је: да професионалном припаднику Војске Србије за сваки сат који, по писаном налогу надлежног старешине, ради дуже од пуног радног времена (прековремени рад) припада сат и по слободно (став 1); да се прековремени рад тромесечно прерачунава у слободне сате које професионални припадник Војске Србије мора да искористи најкасније у року од шест месеци од протека тромесечја у којем их је остварио (став 2); да се изузетно, професионалном припаднику Војске Србије који не може да искористи слободне сате због тога што природа послова радног места захтева тако обиман прековремени рад, може исплатити додатак за сваки сат прековременог рада који износи 26% вредности радног сата плате, уз претходно прибављену сагласност министра одбране (став 3); да професионалном припаднику Војске Србије који прековремено ради у случајевима прописаним чланом 83. став 1. и 2. Закона о Војсци Србије не припада увећање из члана 32. и 33. Правилника (ноћни рад и рад на дане празника који није радни дан) и из става 1. и 3. овог члана (став 4).

Дакле, за рад дужи од пуног радног времена из члана 83. став 1. и 2. Закона о Војсци Србије тужилац нема право на увећање плате јер му је за такав рад основни коефицијент за обрачун плате увећан за 20%. За рад дужи од пуног радног времена (прековремени рад) из члана 98. став 1. наведеног закона, тужилац по правилу има право на слободне сате (сат ипо за сваки сат прековременог рада) а само изузетно, под условима из члана 35. став 3. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије, може му се исплатити зарада увећана за 26% вредности радног сата.

Према одредбама чланова 141. и 142. Закон о Војсци Србије, о правима и обавезама професионалних припадника Војске Србије одлучује се у управном поступку. У првом степену, о праву тог лица одлучује старешина команде јединице или војне установе, а о жалби на решење донето у првом степену одлучује старешина војне јединице или установе који је непосредно претпостављени старешини који је донео ожалбено решење. Против одлуке у другом степену или у случају „ћутања администрације“, странка може да покрене управни спор.

Одредбом члана 52. став 3. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије прописано је да надлежни старешина решењем утврђује и додатке на плату (изузев додатка за ноћни рад и рад у дане празника који нису радни дани, а који се остварује на основу радне листе), накнаду плате (изузев накнаде плате за време одсуства са рада на дан празника који је нерадни дан, а која се остварује на основу радне листе), отпремнини, јубиларној награди.

Из изложеног, по становишту Врховног суда следи да је за остварење права по основу прековременог рада тужиоца било неопходно обраћање старешини војне јединице ради признавања и конкретизовања тог права - утврђивања права на слободне сате, као правила или права на исплату увећане плате, што је изузетак за који је потребно утврдити испуњеност предвиђених услова - немогућност коришћења слободних сати због обимности прековременог рада и постојање сагласности министра одбране за исплату прековременог рада. Све то утврђује надлежни старешина својим решењем донетим по правилима управног поступка, кроз први и други степен одлучивања, а судска контрола таквих одлука је прописана кроз управни спор.

Стога, у ситуацији када тужилац није подносио захтев надлежном старешини за признавање слободних сати на име прековременог рада или утврђење права на исплату увећане плате, нема основа за његово потраживање, које би му било могуће досудити само по правилима о накнади штете, у смислу члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, због незаконитог или неправилног рада државног органа који му није омогућио коришћење слободних сати признатих правноснажним решењем надлежног старешине, односно није извршио исплату новчаног износа утврђеног таквим решењем.

Из наведених разлога на основу члана 414. став 1. ЗПП Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**